

Nr 242.

Av herr **Ingvarson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 92, angående anslag till arbetslöshetens bekämpande.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 92 med förslag till ytterligare åtgärder för arbetslöshetens bekämpande föreslås bland annat, att förutsättningen för arbetslöshetsunderstöds utgående — att halva understödsbeloppet skall betalas av vederbörande kommun eller landsting — under vissa omständigheter icke skall behöva tillämpas. Därom yttrar Kungl. Maj:t bland annat följande: »De av vederbörande landsting för arbetslöshetens bekämpande under innevarande år anvisade medlen äro nämligen till stor del redan tagna i anspråk för ändamålet. Vid sådant förhållande synes det vara av trängande behov påkallat att i förevarande avseende..... medgiva Kungl. Maj:t rätt att, när särskilda skäl därtill föreligga och intill den 1 oktober innevarande år — då landstingen kunnat vidtaga ytterligare åtgärder — av statsmedel bestrida hela kostnaden för oundgängligt understöd. I dylikt fall bör Kungl. Maj:t äga att, där så provas nödigt, fastställa strängare bestämmelser i fråga om understöd, t. ex. lägre maximibelopp än de förut angivna.»

Med fullt erkännande av den öppna blick för situationens svårigheter i de av krisen inom stenindustrin berörda delarna av landet, som Kungl. Maj:t genom detta uttalande visat sig äga, synes det dock vara önskvärt att vid riksdagens behandling av detta ärende konsekvenserna av dessa svårigheter dragas ännu något längre än vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Då den utsträckning av rätten att av statsmedel utanordna arbetsunderstöd, som här är på tal i främsta rummet för att icke säga uteslutande avser stenindustrin, torde det för frågans belysning kunna ha sitt intresse att med några siffror visa huru den ekonomiska ställningen gestaltar sig i de två län, som framförallt beröras av denna industri, nämligen Bohuslän och Blekinge. Enligt den officiella statistiken hade Göteborgs och Bohus läns landsting 1913 i utgifter kronor 576,943, och i inkomster kronor 603,995. Tillgångarna utgjorde kronor 2,383,326 och skulderna

kronor 2,387,541. Bland utgifterna voro räntor till ett belopp av kronor 119,925. Blekinge läns landsting hade samma år i utgifter kronor 437,715, varav räntor kronor 44,274, i inkomster kronor 456,618, i tillgångar kronor 1,698,618 och skulder kronor 1,078,784.

För jämförelse medtages även Stockholms län, som 1913 hade i utgifter kronor 974,559, varav kronor 9,168 i räntor, i inkomster kronor 441,144, i tillgångar kronor 2,110,080 och i skulder kronor 265,841.

Landstingsskatten utgjorde för 1913 i Bohus län 80 öre per bevilningskrona, i Blekinge 86 öre och i Stockholms län 60 öre. För 1916 utgår den i samma län med resp. kronor 1:15, kronor 1:32 (för stad kronor 1:07) och i Stockholms län med oförändrat 0:60. Som man härav finner ha de två fattigaste och hårdast skuldsatta av nämnda landsting sett sin ställning ytterligare försvagad, och nödgats rätt avsevärt öka skatten, och att deras ställning ytterligare försämrats genom stenindustrins svårigheter, är uppenbart. Bohusläns landsting har 1914 för arbetslöshetens bekämpande anslagit 50,000 kronor och 1915 ett lika stort belopp, jämte 100,000 kronor till lån. Blekinge läns landsting anslog 1914 20,000 kronor och 1915 50,000 kronor för arbetslöshetens bekämpande. Att de även i fortsättningen komma att få vidkännas tunga bördor på grund av stenindustrins svåra läge ligger i öppen dag, icke minst med hänsyn därtill, att deras inkomster komma att avsevärt minskas på den grund, att ett betydande antal av de inom dessa län befintliga kommunerna delvis eller övervägande bebos av stenhuggare, från vilka några nämnvärda skatteinkomster säkerligen icke äro att påräkna.

Det synes under sådana omständigheter icke vara förenligt med en sund ekonomisk politik att fortsätta med att på de redan hårt prövade landstingen lägga alltför tunga bördor. En utjämning över landet i sin helhet genom hela arbetslöshetsunderstödet utgående av statsmedel evad det gäller särskilt dessa län, synes därför vara en riktig utväg.

Då det emellertid kan befaras, att riksdagen icke vill beträda denna väg torde i sakens intresse yrkandet böra väsentligt modifieras. Enligt Kungl. Maj:ts förslag skola ifrågavarande landsting efter den 1 instundande oktober bidraga med en fjärdedel av kostnaden, förutsatt att vederbörande kommun icke själv kan åtaga sig detta, något som numera i många fall säkerligen är uteslutet. Detta Kungl. Maj:ts förslag lider emellertid av det felet, att ingen hänsyn tages till, huruvida landstingen förmå fylla denna uppgift, i all synnerhet så omedelbart efter ärendets behandling, att kanske icke ens nödiga medel hunnit anskaffas. Följden blir att arbetarna få sitta emellan, ty om intet understöd finnes att få, blir rena svälten deras lott. Visserligen förutsätter Kungl. Maj:t, att

huvudvikten lägges vid *förebyggande* åtgärder mot arbetslösheten, en uppfattning, som man till alla delar kan instämma uti, men att arbetslöshetsunderstödet ändå i en del fall blir erforderligt ligger i öppen dag. Emellertid torde det icke komma att röra sig om några större summor, och ur ekonomisk synpunkt torde därför intet hinder föreligga att utsträcka Kungl. Maj:ts rätt att av statsmedel, då så provas nödigt, utbetala hela arbetslöshetsunderstödet, även efter den 1 oktober. Att en dylik rätt kommer att handhavas med all möjlig varsamhet, finnes intet skäl att betvivla.

Jämväl kan det starkt ifrågasättas, om det villkor för ifrågavarande utsträckta rätt Kungl. Maj:t tänkt sig, nämligen »strängare bestämmelser i fråga om understöd, t. ex. lägre maximibelopp» bör vidhållas för den arbetargrupp det här gäller. Stenarbetarna ha under snart två år lidit och försakat så hårt, att begränsning av understödsbeloppen för dem, i de fall understöd behöver utgå, förefaller alldeles orimlig. Önskvärt vore därför, att detta villkor icke uppställdes.

Då det med hänsyn till läget inom stenindustrin synes vara av största vikt att detta ärende skyndsammast möjligt avgöres, kan det självklart icke vara meningen, att genom här framförda synpunkter och önskemål fördröja behandlingen. Men det har dock synt i hög grad angeläget, att även dessa sidor av det svåra problemet bli föremål för överväganden. Det hemställes därför,

att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 92, besluta sådan ändring i där angivna grunder för arbetslöshetsunderstöds utgående av statsmedel, att, då Kungl. Maj:t prövar så nödigt, hela understödet må utgå av statsmedel även efter den 1 instundande oktober, samt att någon begränsning i rätten till eller storleken av understöd icke på denna grund må stadgas.

Stockholm den 24 mars 1916.

J. A. Ingvarson.

Oskar Kloö.

Alex. Thore.

Aug. Larsson.

Magnus Bengtsson.

Axel Sundberg.

Otto Holmdahl.

I motionens syfte instämma:

Cornelius Olsson i Berg.

Wilh. Hellberg i Ljungskile.